

Datum : 21 februari 2008
Aan : Provinciale Staten
Van : M.G. Dekker
Onderwerp : Reactie n.a.v. vraag naar positie lageropgeleide productiemedewerkers in de provincie Utrecht

Behandelend ambtenaar: E. Slinkman 258 2341

Vraag

In de PS-vergadering van 24 september 2007 vragen de heer Bos en de heer Bisschop beiden aandacht voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Ik heb de Staten toegezegd dat ik zal onderzoeken hoe de positie van de lageropgeleide productiemedewerkers in de provincie Utrecht op de arbeidsmarkt is.

Conclusie

Mensen met als hoogst genoten opleiding 'middelbaar' of 'hoger' onderwijs hebben een sterkere positie op de arbeidsmarkt dan mensen met 'lager onderwijs' als hoogst genoten opleiding. In de provincie Utrecht heeft ongeveer een vijfde van de *totale* beroepsbevolking 'lager onderwijs' als hoogst genoten opleiding. Voor een gelijke verdeling zou dan eveneens een vijfde van de *werkloze* beroepsbevolking 'lager onderwijs' als hoogst genoten opleiding moeten hebben. Dit is echter niet het geval: dit aandeel ligt hoger, namelijk eenderde. Landelijk gezien is dit aandeel 36,3%.

Inzet provincie Utrecht

PS stellen in een vergadering op 19 mei 2008 het uitvoeringsprogramma 'Onderwijs en Arbeidsmarkt', onderdeel van de Sociale Agenda, vast. Hierin staan vier programmalijnen centraal waarvan de meeste op directe dan wel indirecte wijze de positie van de lageropgeleiden in brede zin kunnen versterken. Zo krijgt de aanpak van voortijdig schoolverlaten een impuls met als doel dat meer leerlingen de arbeidsmarkt *met een startkwalificatie* betreden. Bovendien wil ik ondermeer de sector techniek, waar veel lager opgeleide productiemedewerkers werkzaam zijn, versterken. Door het stimuleren van alfabetisering kan ondermeer de groep lageropgeleiden die moeite heeft met lezen en schrijven, ondersteund worden. Op dit moment is de voorbereiding van het uitvoeringsprogramma in volle gang.

Ook de uitvoering van het amendement 'Stimulering ondernemerschap onder laagopgeleiden', dat op de PS-vergadering van 17 december 2007 is aangenomen, kan een positieve bijdrage leveren aan de positie van lageropgeleiden. Dit amendement, gericht op lageropgeleiden in het algemeen en niet op lageropgeleide productiemedewerkers in het bijzonder, wordt door gedeputeerde Ekkers uitgewerkt.

Uitwerking

Bijgaand vindt u vijf tabellen. Binnen de beroepsbevolking (15-64 jaar) is onderscheid gemaakt in:

- totale beroepsbevolking (tabel 1)
- werkzame beroepsbevolking (tabel 2)
- werkloze beroepsbevolking (tabel 3)
- het percentage werklozen onder de beroepsbevolking (tabel 4)

Voor alle tabellen geldt dat er een onderscheid is gemaakt in lager, middelbaar en hoger onderwijs. Daarbij is gebruik gemaakt van de Standaard Onderwijs Indeling (SOI). Bovendien zijn de cijfers van de provincie Utrecht steeds afgezet tegen de landelijke cijfers. In de bijlage staan de definities vermeld.

Tabel 5 (zie bijlage) brengt het aantal niet-werkende werkzoekenden in beeld.

Allereerst is gekeken naar het gemiddelde opleidingsniveau. De beroepsbevolking in de provincie Utrecht is relatief hoger opgeleid dan de gemiddelde beroepsbevolking in Nederland. Nog geen 20% heeft als hoogst genoten opleiding 'lager onderwijs'. Landelijk ligt dit percentage op 24%. De *werkzame* beroepsbevolking in de provincie Utrecht is eveneens relatief hoger opgeleid dan de gemiddelde beroepsbevolking. Hiervoor geldt een vergelijkbare verdeling. Ook wat betreft de *werkloze* beroepsbevolking geldt dat deze in het algemeen in de provincie Utrecht hoger is opgeleid dan gemiddeld. Eenderde van de werkloze beroepsbevolking heeft 'lager onderwijs' als hoogst genotenopleiding. Landelijk ligt dit percentage op 36,3%. Het percentage van de werkloze beroepsbevolking met 'lager onderwijs' als hoogst genoten opleiding maakt in totaal 7.1% deel uit van de *totale* beroepsbevolking 'lager onderwijs' als hoogst genoten opleiding. Landelijk ligt dit percentage op 8.3%.

Beroepsbevolking en onderwijsniveau 2006.

	Absolute aantallen in duizendtallen		in percentages in percentages	
	Utrecht	Nederland	Utrecht	Nederland
Tabel 1 Totale beroepsbevolking				
Beroepsbevolking totaal 15-64	573.000	7.485.000		
Beroepsbevolking met lager onderwijs	112.000	1.796.000	19,5	24,0
Beroepsbevolking met middelbaar onderwijs	227.000	3.314.000	39,6	44,3
Beroepsbevolking met hoger onderwijs	232.000	2.331.000	40,5	31,1
Tabel 2 Werkzame beroepsbevolking				
Werkzame beroepsbevolking totaal 15-64	549.000	7.074.000		
Werkzame beroepsbevolking met lager onderwijs	104.000	1.647.000	18,9	23,3
Werkzame beroepsbevolking met middelbaar onderwijs	218.000	3.137.000	39,7	44,3
Werkzame beroepsbevolking met hoger onderwijs	225.000	2.254.000	41,0	31,9
Tabel 3 Werkloze beroepsbevolking				
Werkloze beroepsbevolking totaal 15-64	24.000	411.000		
Werkloze beroepsbevolking met lager onderwijs	8.000	149.000	33,3	36,3
Werkloze beroepsbevolking met middelbaar onderwijs	9.000	177.000	37,5	43,1
Werkloze beroepsbevolking met hoger onderwijs	7.000	77.000	29,2	18,7
Tabel 4 % Werklozen onder beroepsbevolking				
Werkloze % totaal 15-64 [%]	4,2	5,5		
Werkloze % met lager onderwijs [%]	7,1	8,3		
Werkloze % met middelbaar onderwijs [%]	4	5,3		
Werkloze % met hoger onderwijs [%]	3	3,3		

Bron: CBS - Enquête beroepsbevolking (EBB)

Uit tabel 5 blijkt dat een kwart van de niet-werkende werkzoekenden in de provincie Utrecht die in oktober 2007 bij het CWI geregistreerd staan als hoogst genoten opleiding 'basisonderwijs' heeft. Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Van diezelfde groep niet-werkende werkzoekende heeft 26% in de provincie Utrecht 'VMBO' als hoogst genoten opleiding. Het landelijk percentage ligt hoger, namelijk 30,6%. Eenzelfde verhouding zien we terug bij de groep met 'mbo/havo/vwo' als hoogst genoten opleiding. De groep niet-werkende werkzoekenden die in oktober 2007 bij het CWI staat ingeschreven met als hoogst genoten opleiding hbo/bachelor of wo/master is in de provincie Utrecht groter (20%) dan het landelijk gemiddelde (13,8%)

Tabel 5 Niet-werkende werkzoekenden in oktober 2007 bij het CWI

	Absolute aantallen		in percentages	
	Utrecht	Nederland	Utrecht	Nederland
Totaal	26.824	468.612		
basisonderwijs	7.149	119.049	26,7	25,4
VMBO	6.980	143.205	26,0	30,6
MBO/HAVO/VWO	7.318	141.110	27,3	30,1
HBO/bachelor	3.395	46.546	12,7	9,9
WO/master	1.958	18.152	7,3	3,9
Niet geregistr. En onbekend	20	544	0,1	0,1

Bron: CWI

Het CWI (Centrum voor Werk en Inkomen) heeft gegevens over aantallen niet-werkende werkzoekenden. Deze cijfers verschillen echter enigszins met de werkloosheidscijfers van het CBS doordat er op verschillende manieren gemeten wordt. Het cijfer van de werkloze beroepsbevolking van het CBS is het officiële werkloosheidscijfer van Nederland. Uit de administraties van CWI worden maandelijks cijfers afgeleid over het aantal niet-werkende werkzoekenden. In grote lijnen geven de cijfers hetzelfde beeld van de werkloosheid. De werkloze beroepsbevolking is echter aanzienlijk kleiner dan de groep niet-werkende werkzoekenden. Ook bevat de werkloze beroepsbevolking relatief meer jongeren en vrouwen. Daarentegen zijn onder de niet-werkende werkzoekenden ouderen juist meer vertegenwoordigd. De niet-werkende werkzoekenden zijn afkomstig uit een administratie, terwijl de werkloze beroepsbevolking is gebaseerd op een steekproefonderzoek. Hierdoor zijn de gegevens over de werkloze beroepsbevolking bij uitstek geschikt voor onderzoek op landelijk beleidsmatig niveau en de data over niet-werkende werkzoekenden voor onderzoek naar deelpopulaties op bijvoorbeeld regionaal en beroepsgroepniveau.

Bijlage Definities bij tabel 1 t/m 4

Het CBS hanteert de volgende definities:

A. Kenmerken van de beroepsbevolking (15-64 jaar)

Tot de **beroepsbevolking** worden gerekend:

- personen die ten minste 12 uur per week werken, of
- personen die werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste 12 uur per week gaan werken, of
- personen die verklaren ten minste 12 uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk voor ten minste 12 uur per week te vinden.

Van de beroepsbevolking worden personen die ten minste 12 uur per week werken tot de werkzame beroepsbevolking gerekend en degenen die niet of minder dan 12 uur werken tot de werkloze beroepsbevolking.

Werkzame beroepsbevolking: Personen die ten minste 12 uur per week werken.

Werkloze beroepsbevolking; Personen die niet of minder dan 12 uur per week werken en die werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste 12 uur per week gaan werken, of die verklaren tenminste 12 uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk voor ten minste 12 uur per week te vinden.

Niet beroepsbevolking : Personen die niet tot de beroepsbevolking behoren.

B Onderwijsniveau

Hiervoor hanteert het CBS de Standaard Onderwijs Indeling (SOI).

Lager onderwijs zijn opleidingen op niveau 1, 2 en 3 van de SOI. Dit omvat het gehele basisonderwijs en de eerste fase van het voortgezet onderwijs: lbo/ vbo/ vmbo, mulo/ mavo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo (en hun voorgangers) en het laagste niveau van het beroepsonderwijs, vergelijkbaar met de huidige assistentenopleiding (mbo kwalificatieniveau 1).

Let wel: de categorie lager onderwijs is iets anders dan primair onderwijs. Onder primair onderwijs vallen alleen het basisonderwijs (groep 3 en hoger), speciaal onderwijs en cursussen basiseducatie.

Middelbaar onderwijs zijn opleidingen op niveau 4 van de SOI, dwz de tweede fase van het voortgezet onderwijs: bovenbouw havo/vwo en opleidingen vergelijkbaar met mbo 2, 3 en 4.

Hoger onderwijs zijn opleidingen op niveau 5, 6 en 7 van de SOI: hbo- en universitaire opleidingen en oudere en beroepsopleidingen die daarmee vergelijkbaar zijn.